

საქართველოს კანონი შრომის ინსპექციის შესახებ

თავი I ზოგადი დებულებები

მუხლი 1. კანონის რეგულირების სფერო

ეს კანონი განსაზღვრავს საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლისადმი დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – შრომის ინსპექციის სამსახურის საქმიანობის ძირითად პრინციპებს და საქმიანობის მიმართულებებს, შრომის კანონმდებლობის ეფექტიანი გამოყენების უზრუნველყოფას, შრომის ინსპექციის სამსახურის უფლებამოსილებებს და ამ უფლებამოსილებების განხორციელებასთან დაკავშირებულ სხვა საკითხებს.

მუხლი 2. შრომის ინსპექციის სამსახურის სამართლებრივი სტატუსი

შრომის ინსპექციის სამსახური არის „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად შექმნილი და საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს კონტროლისადმი დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი.

მუხლი 3. ტერმინთა განმარტება

1. ამ კანონის მიზნებისათვის მასში გამოყენებულ ტერმინებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) **შრომის კანონმდებლობა** - საქართველოს კონსტიტუციის, საერთაშორისო ხელშეკრულებების და შეთანხმებების, საქართველოს ორგანული კანონის „საქართველოს შრომის კოდექსის“, „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის, „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის, სამუშაო ადგილზე ტრეფიკინგის - იძულებითი შრომის ამკრძალავი საქართველოს კანონმდებლობის, საქართველოს მთავრობის დადგენილებების, მინისტრის ბრძანებების, შრომით უფლებებთან და პირობებთან მიმართებით საქართველოს სხვა ნებისმიერი ნორმატიული აქტის, მათ შორის, შრომითი ხელშეკრულებების, კოლექტიური შრომითი ხელშეკრულებების და კოლექტიური დავის ფარგლებში მედიაციის შედეგად მიღწეული შეთანხმების თუ საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების ნორმები;

ბ) **სამინისტრო** - საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო;

გ) **მინისტრი** - საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრი;

- დ) შრომის ინსპექციის სამსახური- „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად შექმნილი და სამინისტროს კონტროლისადმი დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი;
- ე) მთავარი შრომის ინსპექტორი - შრომის ინსპექციის სამსახურის ხელმძღვანელი, რომელსაც თანამდებობაზე ნიშნავს და ათავისუფლებს მინისტრი;
- ვ) შრომის ინსპექტორი - მთავარი შრომის ინსპექტორის მიერ საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით დანიშნული პირი;
- ზ) ქცევის კოდექსი - ამ კანონის შესაბამისად მინისტრის მიერ დამტკიცებული შრომის ინსპექტორთა ქცევის კოდექსი;
- თ) დამსაქმებელი - საქართველოს ორგანული კანონით „საქართველოს შრომის კოდექსი“ განსაზღვრული ფიზიკური ან იურიდიული პირი, ან/და პირთა გაერთიანება, რომლისთვისაც შრომითი ხელშეკრულების საფუძველზე სრულდება გარკვეული სამუშაო, აგრეთვე „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული საჯარო დაწესებულება;
- ი) დასაქმებული - საქართველოს ორგანული კანონით „საქართველოს შრომის კოდექსი“ გათვალისწინებული ფიზიკური პირი, რომელიც შრომითი ხელშეკრულების საფუძველზე, დამსაქმებლისათვის ასრულებს გარკვეულ სამუშაოს, აგრეთვე, „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული საჯარო მოსამსახურე;
- კ) სამუშაო ადგილი - კონკრეტული ადგილი, სადაც დასაქმებული და სხვა პირი უშუალოდ ახორციელებენ შრომით საქმიანობას;
- ლ) სამუშაო სივრცე - ყველა სამუშაო ადგილისა და იმ ტერიტორიის ერთობლიობა, სადაც დასაქმებული და სხვა პირი იმყოფებიან/გადაადგილდებიან სამსახურებრივი დანიშნულებით და რომლებსაც პირდაპირ ან არაპირდაპირ დამსაქმებელი აკონტროლებს;
- მ) პროფესიული დაავადება - დასაქმებულის მწვავე ან ქრონიკული დაავადება, რომელიც ვითარდება საწარმოო გარემოსა და სამუშაო პროცესის საფრთხის შემცველი ფაქტორების ზემოქმედებით, იწვევს მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესებას ან/და პროფესიული შრომისუნარიანობის შეზღუდვას მოკლე პერიოდში ან ხანგრძლივად და განსაზღვრულია საქართველოს კანონმდებლობით;
- ნ) დაინტერესებული პირი - დასაქმებული, რომლის მიმართაც დაირღვა შრომის კანონმდებლობით გათვალისწინებული უფლება, ან პირი, რომელიც დასაქმებულია ამავე დამსაქმებელთან და მისთვის ცნობილი გახდა შრომის კანონმდებლობით დაცული უფლებების დარღვევის ფაქტის შესახებ, „პროფესიული კავშირების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით გათვალისწინებული მიზნებითა და წესით შექმნილ დასაქმებულთა გაერთიანება ან სახალხო დამცველის აპარატი;

თავი II. ძირითადი დებულებები

მუხლი 4. შრომის ინსპექციის სამსახურის საქმიანობის პრინციპები

1. შრომის ინსპექციის სამსახური, თავისი საქმიანობისას ხელმძღვანელობს საქართველოს კონსტიტუციით, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებითა და შეთანხმებებით, საქართველოს ორგანული კანონით „საქართველოს შრომის კოდექსი“, „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით, „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონით, შრომის ინსპექციის სამსახურის დებულებითა და სხვა საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით.

2. შრომის ინსპექციის სამსახური, ამ კანონით გათვალისწინებული საქმიანობის განხორციელებისას, ხელმძღვანელობს შემდეგი პრინციპებით:

ა) ობიექტურობა და მიუკერძოებლობა;

ბ) კანონიერება;

გ) პროფესიონალიზმი;

დ) კონფიდენციალურობის დაცვა.

მუხლი 5. შრომის ინსპექციის სამსახურის მიზანი, საქმიანობის ძირითადი მიმართულებები და ფუნქციები

1. შრომის ინსპექციის სამსახურის მიზანია შრომის კანონმდებლობის ეფექტიანი გამოყენების უზრუნველყოფა.

2. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, შრომის ინსპექციის სამსახური მათ შორის იყენებს შემდეგ მექანიზმებს:

ა) შრომის კანონმდებლობის შესრულებასთან დაკავშირებით, მოთხოვნის შესაბამისად, კონსულტაციის გაწევა ან/და ინფორმაციის მიწოდება;

ბ) საქართველოში შრომის კანონმდებლობის დაცვის ხელშეწყობისკენ მიმართული საზოგადოებისთვის ინფორმაციის მიწოდება და მისი ცნობიერების ამაღლებაზე ზრუნვა, საინფორმაციო კამპანიებისა და სხვა ქმედითი ღონისძიებების მეშვეობით.

გ) შრომის კანონმდებლობის შესაძლო დარღვევასთან დაკავშირებული საჩივრების მიღება და განხილვა;

დ) ინსპექტირება;

ე) წინადადებების შემუშავება შრომის კანონმდებლობის დახვეწისა და მისი გამოყენების გაუმჯობესების მიზნით.

3. შრომის ინსპექციის სამსახურმა ამ კანონით მინიჭებული უფლებამოსილებები უნდა გამოიყენოს იმგვარად, რომ უზრუნველყოს მაქსიმალურად შესაძლო გავლენის მოხდენა შრომის კანონმდებლობის ეფექტიან გამოყენებაზე.

4. შრომის ინსპექციის სამსახურის საქმიანობა არ ვრცელდება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროზე, საქართველოს თავდაცვის სამინისტროზე, სახელმწიფო დაცვის სპეციალურ სამსახურზე, საქართველოს დაზვერვის სამსახურზე, საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურზე და მათდამი დაქვემდებარებულ უწყებებზე, თუ ამ კანონით გათვალისწინებული საკითხები რეგულირდება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს, საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს, სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის,

საქართველოს დაზვერვის სამსახურისა და საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის სისტემებში მოქმედი სპეციალური კანონმდებლობით.

5. ამ კანონის მოქმედება არ ვრცელდება შრომით საქმიანობაზე საგანგებო მდგომარეობისა და საომარი მდგომარეობის დროს, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

თავი III. შრომის ინსპექციის სამსახურის ქონება, სტრუქტურა და საქმიანობა

მუხლი 6. შრომის ინსპექციის სამსახურის ქონება და დაფინანსება

1. შრომის ინსპექციის სამსახურს საკუთარი მიზნების განსახორციელებლად და ფუნქციების შესასრულებლად აქვს ქონება.

2. შრომის ინსპექციის სამსახურის დაფინანსების წყაროებია:

ა) საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილი მიზნობრივი სახსრები;

ბ) გრანტები;

გ) საქართველოს კანონმდებლობით ნებადართული სხვა შემოსავლები.

3. ამ მუხლით გათვალისწინებული ქონება, შემოსავლები და დაფინანსება სრულად ხმარდება შრომის ინსპექციის სამსახურის მიზნებისა და საქმიანობის ძირითადი მიმართულებების განხორციელებას.

მუხლი 7. შრომის ინსპექციის სამსახურის სტრუქტურა

1. შრომის ინსპექციის სამსახურს ხელმძღვანელობს მთავარი შრომის ინსპექტორი, რომელსაც თანამდებობაზე ნიშნავს და ათავისუფლებს მინისტრი.

2. მთავარ შრომის ინსპექტორს ჰყავს არანაკლებ ორი მოადგილე, რომელთაგანაც ერთ-ერთი იკავებს პირველი მოადგილის პოზიციას.

3. მთავარი შრომის ინსპექტორის პირველ მოადგილეს და მოადგილე(ებ)ს თანამდებობაზე ნიშნავს და ათავისუფლებს მთავარი შრომის ინსპექტორი. მთავარი შრომის ინსპექტორის პირველი მოადგილის საკურატურო სფეროში შედის შრომის კანონმდებლობის ეფექტიანი გამოყენების უზრუნველყოფა, გარდა შრომის უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვასთან დაკავშირებული შრომის კანონმდებლობისა, რომელიც შედის მთავარი შრომის ინსპექტორის სხვა მოადგილე(ებ)ის საკურატურო სფეროში.

4. მთავარი შრომის ინსპექტორის არყოფნის, მის მიერ უფლებამოსილების განხორციელების შეუძლებლობის, მისი უფლებამოსილების შეწყვეტის შემთხვევაში, მთავარი შრომის ინსპექტორის უფლებამოსილებას ახორციელებს მთავარი შრომის ინსპექტორის პირველი მოადგილე, ხოლო პირველი მოადგილის არყოფნის შემთხვევაში – მთავარი შრომის ინსპექტორის მოადგილე.

5. შრომის ინსპექციის სამსახურის სტრუქტურა და ადმინისტრაციული მოწყობის წესი განისაზღვრება შრომის ინსპექციის სამსახურის დებულებით, რომელსაც შეიმუშავებს და ამტკიცებს მინისტრი.

6. შრომის ინსპექციის სამსახურის სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს მინისტრი, რომელიც ზედამხედველობს შრომის ინსპექციის სამსახურის საქმიანობის კანონიერებას, ეფექტიანობას და საფინანსო-ეკონომიკურ საქმიანობას. სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების მიზნით, მინისტრი უფლებამოსილია შეაჩეროს ან გააუქმოს მთავარი შრომის ინსპექტორის არამართლზომიერი გადაწყვეტილება.

მუხლი 8. მთავარი შრომის ინსპექტორი

1. მთავარი შრომის ინსპექტორი:

ა) ხელმძღვანელობს შრომის ინსპექციის სამსახურს და საკუთარი უფლებამოსილების ფარგლებში იღებს გადაწყვეტილებებს შრომის ინსპექციის სამსახურის კომპეტენციას მიკუთვნებულ საკითხებზე;

ბ) გამოსცემს ამ კანონის, შრომის ინსპექტორის სამსახურის დებულების და სხვა შესაბამისი ნორმატიული აქტების საფუძველზე და მათ შესასრულებლად ინდივიდუალურ სამართლებრივ აქტებს, მათ შორის, გადაწყვეტილებას, ბრძანებას, მითითებას;

გ) შეიმუშავებს და ამტკიცებს შრომის ინსპექციის სამსახურის სტრუქტურას, სტრუქტურული ერთეულების, თანამშრომლების უფლებამოსილებებს და სამტატო ნუსხას. „საჯარო დაწესებულებაში შრომის ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს კანონის და „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის ფარგლებში შრომის ინსპექტორთა თანამდებობის კლასიფიცირებასთან და შრომის ანაზღაურებასთან დაკავშირებული საკითხები განისაზღვრება მთავარი შრომის ინსპექტორის მიერ მიღებული ადმინისტრაციული სამართლებრივი აქტით.

დ) თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს შრომის ინსპექტორებს და შრომის ინსპექციის სამსახურის სხვა თანამშრომლებს;

ე) უზრუნველყოფს შრომის ინსპექტორის სამსახურისათვის გადაცემული სახელმწიფო ქონების დაცვასა და მიზნობრივ გამოყენებას;

ვ) „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა დაცვით, მთავარი შრომის ინსპექტორი განსაზღვრავს შრომის ინსპექტორის დანიშვნისათვის აუცილებელ საკვალიფიკაციო მოთხოვნებს.

ზ) ახორციელებს ამ კანონით, შრომის ინსპექციის სამსახურის დებულებითა და საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ სხვა უფლებამოსილებებს.

2. მთავარი შრომის ინსპექტორი ნიშნავს იმ რაოდენობის შრომის ინსპექტორებს, რაც აუცილებელია შრომის ინსპექციის სამსახურის მოვალეობების ეფექტიანად შესრულების უზრუნველსაყოფად. შრომის ინსპექტორთა დანიშვნისას მთავარი შრომის ინსპექტორი ვალდებულია გაითვალისწინოს შრომის ინსპექტორთა კვალიფიკაცია და გენდერულ ბალანი. საჭიროების შემთხვევაში, მამაკაც და ქალ ინსპექტორებს შეიძლება დაეკისროთ სპეციალური მოვალეობები.

3. მთავარი შრომის ინსპექტორი უზრუნველყოფს შრომის ინსპექტორების პროფესიულ ზრდას, კვალიფიკაციის ამაღლებას, პროფესიულ მომზადებას, მათ შორის, პერიოდულ სწავლებას (ტრენინგებს).

4. მთავარი შრომის ინსპექტორი უფლებამოსილია ითანამშრომლოს უმაღლეს საგანამანათლებლო დაწესებულებებთან და პროფესიულ სასწავლებლებთან შრომის ინსპექტორთათვის სასწავლო მოდულის შემუშავებისა და განვითარების მიზნით.

მუხლი 9. მრჩეველთა საბჭო

1. მრჩეველთა საბჭო წარმოადგენს მთავარ შრომის ინსპექტორთან არსებულ საკონსულტაციო ორგანოს, რომელიც შეიმუშავებს რეკომენდაციებს შრომის ინსპექციის სამსახურისთვის შრომის ინსპექციის სამსახურის სტრატეგიის, ფუნქციონირებისა და საქმიანობის შესახებ.

2. მრჩეველთა საბჭო შედგება არაუმეტეს 7 წევრისგან. წევრები აირჩევიან არაუმეტეს 2 წლის ვადით, ზედიზედ ორჯერ.

3. მრჩეველთა საბჭოს წევრები არიან:

ა) სოციალური პარტნიორობის სამმხრივი კომისიის (დასაქმებულთა მხრიდან) ყველა წევრისაგან ნომინირებული 2 წარმომადგენელი;

ბ) სოციალური პარტნიორობის სამმხრივი კომისიის (დამსაქმებელთა მხრიდან) ყველა წევრისაგან ნომინირებული 2 წარმომადგენელი;

გ) საქართველოს პარლამენტის მიერ ნომინირებული საქართველოს პარლამენტის ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალურ საკითხთა კომიტეტის 1 წევრი და ადამიანის უფლებათა დაცვისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის კომიტეტის 1 წევრი;

დ) საქართველოს სახალხო დამცველის წარმომადგენელი;

4. მრჩეველთა საბჭო ხმათა უბრალო უმრავლესობით შეიმუშავებს და ამტკიცებს მისი საქმიანობის წესს.

მუხლი 10. შრომის ინსპექციის სამსახურის ყოველწლიური ანგარიში

1. მთავარი შრომის ინსპექტორი ვალდებულია შრომის ინსპექციის სამსახურის საქმიანობის შესახებ ანგარიში წარუდგინოს მრჩეველთა საბჭოს და საქართველოს პარლამენტს, კალენდარული წლის დასრულებიდან არაუგვიანეს 6 თვის განმავლობაში.

2. შრომის ინსპექციის სამსახურის წლიური ანგარიში უნდა შეიცავდეს საანგარიშო პერიოდში შრომის ინსპექციის სამსახურის საქმიანობის შესახებ შემდეგ ინფორმაციას:

ა) შრომის ინსპექციის სამსახურის საქმიანობასთან დაკავშირებული კანონმდებლობისა და რეგულაციების მიმოხილვა;

ბ) შრომის ინსპექციის სამსახურის სამომავლო ხედვა და სტრატეგია;

გ) ინფორმაცია შრომის ინსპექციის სამსახურის თანამშრომელთა რაოდენობის შესახებ;

დ) ინსპექციას დაქვემდებრებული სამუშაო ადგილების სტატისტიკა

ე) ინსპექტირების მიზნით განხორციელებული ვიზიტების სტატისტიკა;

ვ) დარღვევებისა და დაკისრებული პასუხისმგებლობის ზომების შესახებ სტატისტიკა;

ზ) უბედური შემთხვევების სტატისტიკა;

თ) პროფესიული დაავადებების სტატისტიკა.

3. შრომის ინსპექციის სამსახურის წლიური ანგარიში საჯარო ინფორმაციაა.

4. საქართველოს პარლამენტში ანგარიშის მოსმენა ხდება საქართველოს პარლამენტის რეგლმენტით განსაზღვრული წესით.

IV თავი. შრომის ინსპექტორის სტატუსი, საქმიანობის ფარგლები და სამართლებრივი გარანტიები

მუხლი 11. შრომის ინსპექტორის სტატუსი და საქმიანობის ფარგლები

1. შრომის ინსპექტორი არის საჯარო მოსამსახურე და მისი თანამდებობაზე დანიშვნა, სტატუსი, სოციალური გარანტიები და შრომის ანაზღაურებასთან დაკავშირებული საკითხები განისაზღვრება „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონითა და „საჯარო დაწესებულებაში შრომის ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს კანონით.

2. შრომის ინსპექტორებისათვის ამ კანონით მინიჭებული უფლებამოსილებები უნდა განხორციელდეს:

ა) გონივრულობის ფარგლებში, ამ კანონის მოთხოვნებისა და იმ პირის ინტერესების გათვალისწინებით, რომელსაც ეხება შრომის ინსპექტორის მიერ უფლების რეალიზება;

ბ) ქცევის კოდექსით გათვალისწინებული წესით;

3. შრომის ინსპექციის სამსახურის ხარჯით, შრომის ინსპექტორები უზრუნველყოფილნი უნდა იყვნენ ჯანმრთელობის დაზღვევით. შრომის ინსპექტორთა ჯანმრთელობის დაზღვევის მინიმალური პირობები განისაზღვრება მთავარი შრომის ინსპექტორის მიერ მიღებული ადმინისტრაციული სამართლებრივი აქტით.

მუხლი 12. შრომის ინსპექტორთა საქმიანობის საქმიანობისთვის ხელშემშლის აღკვეთა ამ კანონით გათვალისწინებული უფლებამოსილების განხორციელებისას შრომის ინსპექციის სამსახურისთვის განზრახ ხელის შეშლისათვის პასუხისმგებლობა განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით.

თავი V. ინსპექტირების დაწყების საფუძვლები, შრომის კანონმდებლობის გამოყენება და აღსრულება

მუხლი 13. ინსპექტირების დაწყების საფუძვლები

1. შრომის ინსპექციის სამსახური შრომის ინსპექტირებას ახორციელებს:

ა) დაინტერესებული პირის საჩივრის საფუძველზე;

ბ) საკუთარი ინიციატივით, „ინსპექტირებას დაქვემდებარებულ ობიექტებზე შესვლისა და შემოწმების (ინსპექტირების) წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების შესაბამისად;

გ) ნებისმიერი პირის შეტყობინების საფუძველზე, „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით დადგენილი ნორმების დარღვევასთან დაკავშირებით.

2. ამ მუხლით გათვალისწინებული ინსპექტირების განხორციელების შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს მთავარი შრომის ინსპექტორი.

მუხლი 14. საჩივარის განხილვის ვადა

1. შრომის ინსპექციის სამსახური ამ კანონის მე-20 მუხლით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის გამოყენების შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს საჩივრის მიღებიდან არაუგვიანეს 2 თვის ვადაში. საქმის გარემოებებისა და სირთულის გათვალისწინებით, მთავარი შრომის ინსპექტორი უფლებამოსილია, დასაბუთებული გადაწყვეტილების საფუძველზე, გააგრძელოს საჩივრის განხილვის ვადა 1 თვის ვადით.

2. თუ შრომის კანონმდებლობით დაცული უფლების დარღვევით საფრთხე ექმნება ადამიანის სიცოცხლეს ან/და ჯანმრთელობას, შრომის ინსპექციის სამსახური, მისი შესაძლებლობის ფარგლებში, მყისიერად ახდენს რეაგირებას შემოსულ შეტყობინებასა და საჩივარზე.

მუხლი 15. ინფორმაციის გამოთხოვის წესი

1. ნებისმიერი ფიზიკური ან/და იურიდიული პირი ვალდებულია შრომის ინსპექციას, მისი მოთხოვნის საფუძველზე, მიაწოდოს დოკუმენტი ან/და ინფორმაცია, მათ შორის, პროფესიული საიდუმლოების ან/და პერსონალური მონაცემების შემცველი, რომელიც აუცილებელია ამ კანონით გათვალისწინებული ინსპექტირების განსახორციელებლად. შრომის ინსპექცია უფლებამოსილია საგადასახადო ორგანოსგან გამოითხოვოს საგადასახადო საიდუმლოება.

2. ნებისმიერი ფიზიკური ან/და იურიდიული პირი, ვალდებულია ამ მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე მოთხოვნილი ინფორმაცია ან/და დოკუმენტი შრომის ინსპექციის სამსახურს მიაწოდოს დაუყოვნებლივ, პირველი შესაძლებლობისთანავე.

მუხლი 16. ინსპექტირების განხორციელების წესი

1. სამუშაო ადგილზე ან სამუშაო სივრცეში დაშვების მიზნით, შრომის ინსპექტორი ვალდებულია მაიდენტიფიცირებელი ბარათი, რომელიც გადაეცემა მას ამ კანონით გათვალისწინებული უფლებამოსილების განხორციელებისას და ფუნქციების შესრულებისათვის, წარუდგინოს:

ა) დამსაქმებელს ან მის წარმომადგენელს;

ბ) სამუშაო ადგილის ან სამუშაო სივრცის მფლობელს, მესაკუთრეს ან მის წარმომადგენელს;

2. ინსპექტირების განხორციელების მიზნით, შრომის ინსპექტორი უფლებამოსილია:

ა) „ინსპექტირებას დაქვემდებარებულ ობიექტებზე შესვლისა და შემოწმების (ინსპექტირების) წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების შესაბამისად, თავისუფლად, წინასწარი შეტყობინების გარეშე, შევიდეს ინსპექტირებას დაქვემდებარებულ ნებისმიერ სამუშაო ადგილზე ან სამუშაო სივრცეში დღე-ღამის ნებისმიერ დროს;

ბ) წინასწარი შეტყობინების გარეშე, სასამართლოს მიერ გაცემული ბრძანების საფუძველზე, დღე-ღამის ნებისმიერ დროს შევიდეს ნებისმიერ შენობაში/სივრცეში, როდესაც არსებობს გონივრული საფუძველი იძულებითი შრომისა და შრომითი ექსპლუატაციის არსებობასთან დაკავშირებით;

გ) მოითხოვოს სამუშაო ადგილის ან სამუშაო სივრცის ან მისი ნებისმიერი ნაწილის ხელშეუხებლობა, რამდენადაც აღნიშნული გონივრულად აუცილებელია სამუშაო ადგილის ან სამუშაო სივრცის მოკვლევისათვის საჭირო ვადით.

დ) მოიძიოს, გამოითხოვოს და გამოიკვლიოს ნებისმიერი მასალა, ინფორმაცია, დოკუმენტი ან/და ნივთი, რასაც შრომის ინსპექტორი გონივრულობის ფარგლებში, აუცილებლად მიიჩნევს შრომის ინსპექტორის მიერ მოკვლევის ჩასატარებლად ან/და სხვა ფუნქციის შესასრულებლად;

ე) მოკვლევის მიზნებისათვის დალუქოს ან/და ამოიღოს ამ მუხლის საფუძველზე წარმოდგენილი ნებისმიერი მასალა, დოკუმენტი, საგანი ან/და ნივთიერება ან განახორციელოს ასლის გადაღება. დალუქვასთან დაკავშირებული პროცედურები, მათ შორის, დალუქვის ვადები, განისაზღვრება მასალის, დოკუმენტის ან ნივთის დალუქვის ან/და ამოღების შესახებ მინისტრი სამართლებრივი აქტით.

ვ) აიღოს ნებისმიერი ნივთის, მასალის, არსებული ნივთიერების ან ატმოსფერული ჰაერის ნიმუში;

ზ) განახორციელოს აზომვები, ჩანაწერები, ფოტო, ვიდეოგადაღება, ამონაწერის გაკეთება;

თ) გამოკითხოს სამუშაო ადგილზე ან სამუშაო სივრცეში ნებისმიერი პირი, აღნიშნული პირისგან ისეთი ინფორმაციის მოთხოვნის გარეშე, რომელმაც შესაძლოა ამხილოს ეს პირი;

ი) კონფიდენციალობის პირობის დაცვით, შრომის ინსპექციის სამსახურში მოიწვიოს დამსაქმებელი, დასაქმებული ან ნებისმიერი სხვა პირი და გაესაუბროს მას;

კ) შეამოწმოს ან დაათვალიეროს დამსაქმებლის სამუშაო ადგილი, სამუშაო სივრცე, მასალა, მანქანა-დანადგარები ან ნებისმიერი სხვა მოწყობილობა ან/და ხელსაწყო;

ლ) მოითხოვოს ნებისმიერი პირისგან, მის განკარგულებაში მყოფი მასალის, დოკუმენტის, ნივთის ან ნივთიერების გადაცემა ან/და ნებისმიერ დოკუმენტში არსებული ჩანაწერის განმარტება, რასაც შრომის ინსპექტორი, გონივრულობის ფარგლებში, აუცილებლად მიიჩნევს მოკვლევის ჩასატარებლად ან/და სხვა ფუნქციის შესასრულებლად, მიუხედავად იმისა აღნიშნული არის თუ არა დამსაქმებლის სამუშაო ადგილზე ან სამუშაო სივრცეში;

მ) საჭიროების შემთხვევაში, გამოიყენოს პოლიციის, თარჯიმნის ან შესაბამისი ტექნიკური ექსპერტის დახმარება;

ნ) ამ კანონით, საქართველოს ორგანული კანონის „საქართველოს შრომის კოდექსი“, „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის და „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის ფარგლებში ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეზე გამოსცეს ინდივიდუალურ სამართლებრივ აქტი, გააფორმოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმი, გამოიყენოს ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის ზომა და გასცეს შესაბამისი მითითებები.

3. შრომის ინსპექტორი, რომელმაც ამ კანონით მინიჭებული უფლებამოსილების საფუძველზე, დროებით ამოიღებს/დააღუქავს მასალას, დოკუმენტს ან/და ნივთს, მოთხოვნის შემთხვევაში, ვალდებულია აღნიშნული მასალის, დოკუმენტის ან/და ნივთის მფლობელს მისცეს ასლის ან ფოტოს გადაღების შესაძლებლობა.
4. შრომის ინსპექტორი ვალდებულია, მასალის, დოკუმენტის ან ნივთის დააღუქოს ან/და ამოღების შესახებ შეადგინოს ოქმი და გადასცეს მისი ასლი ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ პირს.
5. შრომის ინსპექტორი ვალდებულია მასალის, დოკუმენტის ან ნივთის დააღუქოს ან/და ამოღების შემთხვევაში, მასალის, დოკუმენტის ან ნივთის მფლობელს ან მის უფლებამოსილ წარმომადგენელს, მისცეს აღნიშნულ მასალის, დოკუმენტის ან ნივთის თავისებურებისა და საჭიროების გათვალისწინებით, გონივრული პერიოდულობით, მისი შემოწმების ან ასლების გადაღების შესაძლებლობა.
6. თუ შრომის ინსპექტორი მოახდენს ამ კანონით გათვალისწინებული ატმოსფერული ჰაერის, მასალის, ნივთის ან ნივთიერების ნიმუშის აღებას, იგი ვალდებულია აღნიშნული აცნობოს დამსაქმებელს, სამუშაო ადგილის მესაკუთრეს, მფლობელს ან სავარაუდო მფლობელს და გადასცეს მას ამ ნიმუშის ნაწილი.

მუხლი 17. თანამშრომლობა სახელმწიფო და მუნიციპალურ ორგანოებთან

1. შრომის ინსპექციის სამსახური უფლებამოსილია, სხვადასხვა ფორმით ითანამშრომლოს საქართველოს სახელმწიფო და მუნიციპალურ ორგანოებთან.
2. შრომის ინსპექციის სამსახური უფლებამოსილია, აუცილებლობით განპირობებულ გამონაკლის შემთხვევაში, ერთობლივი ინსპექტირება განახორციელოს სხვა შესაბამის საქართველოს სახელმწიფო და მუნიციპალურ საზედამხედველო ორგანოებთან თანამშრომლობით.
3. თუ შრომის ინსპექციის სამსახური საქმიანობის განხორციელებისას მიიჩნევს, რომ არსებობს ეჭვი მისი კომპეტენციის მიღმა ჩადენილი სამართალდარღვევის ან დანაშაულის შესახებ, იგი ვალდებულია ამგვარი ფაქტის გამოვლენიდან დაუყოვნებლივ, წერილობით აცნობოს უფლებამოსილ სახელმწიფო ან/და მუნიციპალურ ორგანოს.

VI. ინტერესთა შეუთავსებლობა და კონფიდენციალურობის დაცვა

მუხლი 18. ინტერესთა შეუთავსებლობა

1. შრომის ინსპექტორს არ შეიძლება ჰქონდეს ქონებრივი ან სხვა პირადი ინტერესი ინსპექტირებას დაქვემდებარებულ ობიექტის მიმართ. შრომის ინსპექტორი ვალდებულია ასეთ შემთხვევაში დაუყოვნებლივ აცნობოს ამის შესახებ მის უშუალო ხელმძღვანელს.

2. ამ მუხლით გათვალისწინებული ვალდებულების დარღვევა იწვევს შრომის ინსპექტორის გათავისუფლებას დაკავებული თანამდებობიდან და საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ პასუხისმგებლობას.

მუხლი 19. კონფიდენციალურობის დაცვა

1. შრომის ინსპექტორი ვალდებულია, გარდა კანონმდებლობით გათვალისწინებული შემთხვევებისა, არ გაამჟღავნოს ინფორმაცია, რომელიც მისთვის ცნობილი გახდა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას. წინააღმდეგ შემთხვევაში, შრომის ინსპექტორს დაეკისრება საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობა. ეს ვალდებულება შრომის ინსპექტორს უნარჩუნდება უფლებამოსილების შეწყვეტის შემთხვევაშიც.

2. გარდა უშუალო ხელმძღვანელისთვის ინფორმაციის მიწოდებისა, შრომის ინსპექტორი არ არის უფლებამოსილი გაამჟღავნოს შრომის ინსპექციის სამსახურში შემოსული საჩივრის წყარო.

3. საჩივარი ან/და შრომის ინსპექტორის მიერ პირის გამოკითხვა სრულად არის დაცული კონფიდენციალობის გარანტიით და შრომის ინსპექტორი, მათ შორის შრომის ინსპექციის ყველა თანამშრომელი ვალდებულია, არ გაამჟღავნოს საჩივრის ავტორის ან/და გამოკითხული პირის ვინაობა. ინსპექტირების განხორციელებისას, შრომის ინსპექციის სამსახური არ მიუთითებს, რომ ინსპექტირება დაიწყო საჩივრის საფუძველზე.

4. საჩივრის ავტორის ან/და გამოკითხული პირის შესახებ ინფორმაციის გამჟღავნება დასაშვებია მხოლოდ ამ პირის თანხმობის საფუძველზე ან საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევაში.

5. შრომის ინსპექტორი ვალდებულია დაიცვას ამ კანონით მინიჭებული უფლების რეალიზაციისას მოპოვებული ინფორმაციის კონფიდენციალობა. შრომის ინსპექტორი უფლებამოსილია აღნიშნული ინფორმაცია მიაწოდოს დაინტერესებულ ხელისუფლების ორგანოს თუ არსებობს ამგვარი ინფორმაციის მიწოდების კანონიერი საფუძველი.

6. ამ მუხლით გათვალისწინებული ვალდებულების დარღვევა იწვევს შრომის ინსპექტორის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლებას ან სხვა სახის დისციპლინარულ პასუხისმგებლობას.

თავი VII. ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა შრომის კანონმდებლობის დარღვევისათვის და გასაჩივრების წესი

მუხლი 20. ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა სამართადარღვევისათვის

1. შრომის კანონმდებლობის დარღვევისათვის პასუხისმგებლობა განისაზღვრება:

- ა) „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით;
- ბ) საქართველოს ორგანული კანონით „საქართველოს შრომის კოდექსი“;
- გ) „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით.

2. შრომის უსაფრთხოების ნორმებთან დაკავშირებული დარღვევისათვის პასუხისმგებლობასთან დაკავშირებული საკითხები რეგულირდება „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით და სხვა სპეციალური კანონით. საკითხები, რომლებსაც არ აწესრიგებს „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონი ან სხვა სპეციალური კანონი, რეგულირდება წინამდებარე თავით.

3. შრომითი ნორმების დარღვევისათვის შეიძლება გამოყენებულ იქნეს შემდეგი ადმინისტრაციული სახდელები:

ა) გაფრთხილება;

ბ) ჯარიმა;

გ) სამუშაო პროცესის შეჩერება.

4. შრომის ინსპექციის სამსახური სარგებლობს დისკრეციული უფლებამოსილებით საქართველოს ორგანული კანონის „საქართველოს შრომის კოდექსი“ და „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის ფარგლებში განსაზღვროს როდის და რომელი ადმინისტრაციული სახდელი უნდა იქნეს გამოყენებული ან/და რა ოდენობის ჯარიმა უნდა იქნეს დაკისრებული.

5. შრომის ინსპექციის სამსახური ამ მუხლის მესამე პუნქტის „ა“, „ბ“ ან „გ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სახდელის გამოყენებისას გასცემს მითითებას აღმოჩენილი დარღვევის შრომის ინსპექციის სამსახურის მიერ დადგენილ გონივრულ ვადაში გამოსწორების შესახებ.

6. აღმოჩენილი დარღვევის გამოსწორებისათვის დადგენილი გონივრული ვადა განისაზღვრება შრომის ინსპექციის სამსახურის მიერ დამსაქმებელთან და დასაქმებულთა გაერთიანებასთან (ასეთი არსებობის შემთხვევაში) ან/და დასაქმებულთა წარმომადგენელთან (ასეთი არსებობის შემთხვევაში) კონსულტაციის საფუძველზე და აღინიშნება შესაბამის ოქმში, რომელსაც ხელს აწერს შრომის ინსპექციის სამსახური და დამსაქმებელი. დამსაქმებლის უარი ოქმის ხელმოწერაზე, უარის თქმის მიზეზის მითითებით, შრომის ინსპექციის სამსახურის მიერ აღინიშნება შესაბამის ოქმში. დამსაქმებლის უარი ვერ ჰპოვებს გავლენას ოქმის ნამდვილობაზე.

7. შრომის ინსპექციის სამსახური ამ მუხლის მესამე პუნქტის „ა“, „ბ“ და „გ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე გაცემული მითითებით დადგენილი ვადის გასვლის შემდეგ ამოწმებს სამართალდამრღვევს, რის შესახებაც დგება შემოწმების აქტი. შემოწმების აქტში აღინიშნება მდგომარეობა მითითების პირობებთან მიმართებით, კერძოდ:

ა) მითითება შესრულდა;

ბ) მითითება არ შესრულდა.

8. დარღვევის გამოსასწორებლად გაცემული მითითებით დადგენილ ვადაში დარღვევის გამოუსწორებლობის შემთხვევაში შრომის ინსპექციის სამსახური იღებს გადაწყვეტილებას ამ მუხლის მესამე პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სახდელის გამოყენების და გაცემული მითითების შესასრულებლად სამართალდამრღვევისათვის დამატებითი გონივრული ვადის მიცემის შესახებ.

9. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩადენისას შრომის ინსპექციის სამსახური გამოსცემს შესაბამის ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტს, რომელიც დაუყოვნებლივ გადაეცემა დაინტერესებულ მხარეს. თუ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმში მითითებული მხარისათვის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმის პირადად ჩაბარება ვერ ხერხდება, გამოიყენება „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-18 მუხლის მე-8 პუნქტი.

10. დაკისრებული ჯარიმის დადგენილ ვადაში გადაუხდელობის შემთხვევაში სამართალდამრღვევს შრომის ინსპექციის სამსახურს დააკისრებს საურავს აღნიშნული ჯარიმის ორმაგი ოდენობით, ხოლო საურავის დაკისრებიდან 30 დღის ვადაში ჯარიმის ან/და საურავის გადაუხდელობის შემთხვევაში განხორციელდება იძულებითი აღსრულება „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

11. ადმინისტრაციული სახდელის დაკისრება არ ათავისუფლებს დამსაქმებელს საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესრულებისაგან.

12. ამ მუხლის მეოთხე პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სახდელის გამოყენება დასაშვებია ბავშვთა შრომის ან/და იძულებითი შრომის აკრძალვასთან დაკავშირებული დებულებების დარღვევისათვის, შრომის ინსპექციის სამსახურის მიერ საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული სამუშაო პროცესის შეჩერების შესახებ სხვა შემთხვევების გარდა.

13. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმის წარმოებასთან დაკავშირებული საკითხები რეგულირდება აგრეთვე საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით, თუ ამ კანონით სხვა რამ არ არის დადგენილი.

მუხლი 21. გასაჩივრების წესი

1. ამ თავით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეზე გადაწყვეტილება მიიღება შრომის ინსპექტორის მიერ. შრომის ინსპექტორის აღნიშნული გადაწყვეტილება საჩივრდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით სასამართლოში.

2. ამ თავით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმის ფორმა, მისი შევსების, წარდგენის და ჩაბარების წესი განისაზღვრება მინისტრის ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტით.

თავი VIII გარდამავალი და დასკვნითი დებულებები

მუხლი 22. გარდამავალი დებულებები

1. ამ კანონის გამოქვეყნებიდან 1 თვის ვადაში მინისტრი თანამდებობაზე ნიშნავს მთავარ შრომის ინსპექტორს.

2. ამ კანონის გამოქვეყნებიდან 4 თვის ვადაში მთავარი შრომის ინსპექტორი მოიწვევს მრჩეველთა საბჭოს პირველ სხდომას. მრჩეველთა საბჭოს უფლებამოსილია შეიმუშაოს და დაამტკიცოს მისი საქმიანობის წესი თუ მრჩეველთა საბჭოს სხდომას ესწრება წევრთა ორი მესამედი.

3. ამ კანონის გამოქვეყნებიდან 2 თვის ვადაში საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო უზრუნველყოფს:

ა) საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – შრომის ინსპექციის სამსახურის დებულების დამტკიცებას.

ბ) შრომის ინსპექტორთა ქცევის კოდექსის დამტკიცებას.

4. ამ კანონის გამოქვეყნებიდან 2 თვის ვადაში საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროში განხორციელდეს რეორგანიზაცია და შრომის პირობების ინსპექტირების დეპარტამენტის ფუნქციები და უფლებამოსილებები გადაეცეს საჯარო სამართლის იურიდიულ პირს - შრომის ინსპექციის სამსახურს.

5. საჯარო სამართლის იურიდიული პირი – შრომის ინსპექციის სამსახური ჩაითვალოს საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს უფლებამონაცვლედ შრომის პირობების ინსპექტირების დეპარტამენტისათვის მინიჭებული უფლებამოსილებების ფარგლებში.

6. საჯარო სამართლის იურიდიულმა პირმა – შრომის ინსპექციის სამსახურმა საჭიროების შემთხვევაში უზრუნველყოს ამ კანონის ამოქმედებამდე საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროში ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა უკონკურსოდ გადაყვანა შესაბამის თანამდებობებზე.

7. საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს შრომის პირობების ინსპექტირების დეპარტამენტის მიერ გამოცეული სამართლებრივი აქტები ინარჩუნებს იურიდიულ ძალას.

8. ამ კანონის ამოქმედებიდან 10 სამუშაო დღის ვადაში საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრომ შექმნას შესაბამისი კომისია, რომელიც თავის მიერ განსაზღვრულ ვადაში უზრუნველყოფს საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – შრომის ინსპექციის სამსახურისათვის გადასაცემი აქტივებისა და მიმდინარე ვალდებულებების, აგრეთვე სამსახურებრივი დოკუმენტაციის მათ შორის, შესაბამისი საარქივო მასალისა, სხვა დოკუმენტაციის) და შრომის ინსპექციის სამსახურის ფუნქციონირებისათვის აუცილებელი ქონების განსაზღვრას, განკარგვას და აღნიშნული შრომის ინსპექციის სამსახურისათვის გადაცემას. აღნიშნული კომისიის სხვა უფლებამოსილებებს განსაზღვრავს საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანებით.

9. ამ კანონის ამოქმედებიდან 2 თვის ვადაში საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრომ უზრუნველყოს ამ კანონთან შესაბამისობის მიზნით სათანადო კანონქვემდებარე აქტების მომზადება და მათი მიღებისათვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელება.

მუხლი 23. კანონის ამოქმედება

ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

საქართველოს პრეზიდენტი

სალომე ზურაბიშვილი